

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Creationem esse solum relationem creaturæ ad creatorem vera &
communis opinio fert. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

creaturæ ad creatorem, cum quadam nouitate seu incepti one.

CONCLUSIO est, Creatio in creatura nihil aliud est quam relatio quedam ipsius ad Deum, à quo pendet; sicut in passione, quæ est motus, est relatio quedam ad principium motus. Ea vero quæ in doctrina huius articuli notatione peculiari digna sunt disp. seq. afferemus.

DISPUTATIO CLXXXIII.

Vtrum creatio sit pura relatio, an quid absolutum.

Creationem esse influxum realem & absolutum Dei in creaturas, senserunt quidam recentiores. cap. 1.

Creationem esse solum relationem creaturæ ad creatorem, vera & communis opinio fuit. cap. 2.

Relationem creatoris soluaratione à re creata distingui. c. 3.
Diluuntur argumenta prioris sententia, cap. 4.

CAPVT I.

Creationem esse influxum realem, & absolutum Dei in creaturas, senserunt quidam recentiores.

DE natura creationis superest adhuc inuestigandum, vtrum ratio productionis, quæ est in creatione nihil aliud sit quam relatio quedam; an præter relationem contineat aliquid absolutum. Recentiores nonnulli Theologi dixerunt, creationem quidem non esse mutationem, proprie loquendo; in quo cum omnibus Scholasticis conueniunt; quia mutatio debet habere commune subiectum vtrique termino quod de vno termino transeat in alium. Addunt tamen primo, aliquid absolutum esse de ratione creationis, nempe influxum realem, quo creaturæ ex tēpore emanare dicuntur à Deo. Secundo in creatura esse actionem, & passionem creationis eodem modo quo in passio dicuntur esse actio, & passio, & ab ea non tantum rem denominari creatam, sed etiam Deum creatorem, & creantem; sicut à motu existente in mobili agens dicitur mouere & agere, atque mobili moueri & pati. Tertio denique, creationem vere esse de prædicamento actionis non minus, quam est calefactio, & quævis actio, quæ est motus. Esse autem aliquid absolutum de ratione huius productionis, quod cetera consequantur, probant primo, quia vel creatio actio est velle diuinum & intelligere, quibus Deus dicitur creare; vel respectus aliquis rationis: vel influxus realis in creaturam, à quo Deus etiam creans denominatur, & qui habeat rationem actionis. Non primum: quia velle, & intelligere, in Deo sunt principia creationis: eis enim tanquam forma & virtute Deus creat; ergo non sunt ipsa actio creandi. Veluti cum Angelus voluntate mouet lapidem, voluntas illius non est motio, & actio, sed principium agendi: at motio & actio est in re, quæ mouetur. Neque potest esse secundum: quis enim dicat, actionem in Deo, esse respectum rationis? Erit igitur tertium, scilicet influxus realis in creaturam.

Hunc autem non esse ipsam relationem creaturæ, sed quia absolutum præuium relationi secundo probant, quia relatio producti in creatura, quæ est relatio creaturæ, est posterior creatura: sed creatio actio, est prior creatura: quia est via ad illam: ergo præter relationem est aliquid aliud, quod recte dicitur influxus & est quid absolutum.

ARTIC. III.

quod hac ratione tertio magis confirmant. Relatio creaturæ ad Deum, vt causam, est realis, vt omnes fatentur: ergo habet fundamentum aliquod reale ex ips, quæ Arist. assignauit 5. Metaph. 4. 15. aliud autem esse nequit, quam influxus & actionem habens absolutum: tum etiam quia creaturæ est de secundo genere: tum etiam quia vna relatio non potest esse fundamentum alterius relationis realis: debet igitur esse realis influxus absolutus. Quarto actio, & passio, vt peculiare constituent prædicamentum, non sunt relationes secundum esse, nec relationibus secundum esse essentialiter complentur: aliqui non essent in alio prædicamento quam relationis: sed creatio est in prædicamento actionis; ergo nec est relatio secundum esse, nec relatione completur.

CAPVT II.

Creationem esse solum relationem creaturæ ad creatorem vera & communis opinio fuit.

Verum ea, quæ diximus, non sufficiunt, vt commune & antiquam Scholasticorum sententiam deseramus, qui affirmant, creationem nihil aliud esse secundum rem, præter relationem ipsam creaturæ pendens à creatore. Sic tradunt 5. 7. & Caiet. in præsentia ar. & alii recentiores, cum eis For. 2. cont. gent. 4. 26. & 18. Cap. in 2. diff. 1. q. 2. Ricard. 4. 1. q. 2. & 3. Dur. q. 2. nu. 19. & supponere videtur Scot. 4. 1. conuenit Greg. Arim. in ed. diff. q. 6. con. 2. 3. cū alio, creationem & conseruationem non distinguat re creatam & conseruata. Ratio vero est. Nam si actioni Greg. 2. deficit ratio motus & transmutationis, nihil aliud videtur superesse, quam pura relatio, nec alio modo à nobis explicari, aut etiam intelligi potest, quam conceptu solius relationis. Quod enim aduersarij asserunt, esse quendam influxum realem seu productionem, quæ est veluti via ad esse, non negamus. Ad hoc esse aliquid absolutum, vnde nam probare possunt? quinimo contra eos habemus efficacem argumentum ductum ex diuinis processibus. Nam ut dixi in notationibus ar. 1. q. 4. 1. productiones diuinarum personarum nihil aliud sunt, quam relationes ipse personarum actiue quidem in personis producentibus, passiue vero in personis productis, ita vt generare, non sit aliud, quam paternitas alio modo concepta, & generari non sit nisi filio sub diuerso conceptu, nihilominus sunt veræ productiones, habentque veram rationem influxus actiui, & passiuæ scilicet solum imperfectionibus rerum creaturarum, ergo eodem modo in creaturis potest intelligi vera ratio actionis, & passionis, atque influxus, etiam si re ipsa non sit nisi relatio. An vero hoc genus actionis & passionis sit in prædicamento actionis & passionis, statim dicemus. De motu non disputo, an sit aliquid absolutum, præter relationem & terminum, nec enim ad nostrum institutum spectat.

Est autem discrimen inter actionem, & passionem, quæ sunt motus ex genere suo, ex vna parte, & inter actionem, & passionem, quæ ex genere suo non sunt motus, ex alia. Nam actio & passio, quæ sunt motus, sunt in passio; sed actio, quæ non est motus in agente, passio vero est in passio. Quo circa creatio actio, esset quidem in Deo creante, sicut etiam relatio creatoris, nisi alias ipse non esset capax alicuius relationis ex tēpore. At quia illam nequit recipere, creatione existente in crea-

tura denominatur creans & creator : cum tamen generans & pater denominetur prima persona à relatione existente in seipsa. Hæc omnia latius loco citato explicata sunt.

Nunc vero addo primum, actionem creationis non esse in prædicamento, non quia non habeat veram rationem productionis, aut quia non sit motus: sed quia actio prædicamenti debet esse non sola nostra, consideratione, sed reipsa accidens. Ut autem sic accidens debet reuera alicui substantiæ accidere: ad hoc vero necessarium est, à substantia ipsa distingui ex natura rei. Nam si idem sit cum illa, reuera ei non accidit, etiam si à nobis ad modum accidentis concipiatur. Cum ergo creatio non distingatur ex natura rei à re creata, ut mox dicemus: non erit vere accidens, nec in prædicamento actionis. Quia etiam ratione nec relatio, quæ est idem cum substantia, quæcunque illa sit, erit in prædicamento relationis: non quia prædicamenta omnia debeant distingui saltem formaliter ex natura rei; sufficit namque rationis distinctio: sed quia prædicamenta accidentium à substantia ex natura rei distingui debent ut vere sint accidentia. Ceterum si aliqua esset actio & passio: quæ non esset motus, nec mutatio nec tamen idem esset secundum rem cum substantia, qualis est illuminatio aeris simul cum corpore ipsius aeris incipiens esset in prædicamento actionis. Nihil enim videtur deesse, quo minus in eo prædicamento collocetur cum sit actus agentis & passus: ex quo etiam colligitur, rationem motus non pertinere ad prædicamentum, neque esse quid commune actioni, & passioni: non quia sit ens (ut aiunt Logici) incompletum & via: nam & actio quoque, & passio via est: sed quia potest esse actio & passio, quæ non sint motus, neque mutatio, ut in exemplo posito. Quare cum motus non sit quid commune his prædicamentis, nec sub aliquo illorum contineatur, non erit in aliquo prædicamento.

Deinde aduerte, cum omnis actio sit medium quoddam inter rem productam, & producentem quia est actus, quod produciens producit: creationem quoque esse medium inter Deum & creaturam productam. Cõsulto addidi productam: quia cum creatio sit finitæ essentia, & naturæ sub vniuersitate creaturæ quæ distinguitur à Deo continetur. At si de creaturis, quæ habent rationem termini producti, ut quod loquimur: recte comparatur creatio, ut mediæ actus, quo creatura produciatur: ipsa vero non dicitur produci, quia productio non produciatur. Quod id tamen non habet rationem Dei.

CAPVT III.

Relationem creationis sola ratione à re creata distingui.

Probabilior sententia est relationem creationis non distingui realiter à substantia creaturæ, ut optime conuincit Scotus quæst. illa 5. §. Ad questionem istam, hac ratione: quotiescunque relatio, & substantia seu absolutum ita se habent, ut vnum esse, non possunt distingui realiter, aut saltem nullam habemus argumentum ad probandam distinctionem realem inter eas: sed ita se habent creatio, & creatura, ergo non possumus asserere, ex natura rei distingui: & in vniuersum colligi non potest distinctio realis inter eas, quæ sunt in eodem subiecto & nec potentia absoluta separari possunt.

Quare falsum est quod docent Caiet in hoc art. Ferrar. & Capreol. locis allegatis, creationem distingui secundum rem à re creata. Ex quibus Caiet. supra q. 27. art. 2. & Ferrar. 4. contra gent. c. 14. vers. ad illas 12. Ferrar. tiones, existimant omnem relationem realem distingui ab absoluto, & à subiecto, in quo est. Eorum autem ratio communis hæc est, quia quodcunque genus accidentis distingui debet à substantia: tum etiam quia genus relationis est diuersum ab alijs generibus accidentis: ergo habet diuersum esse in.

Contra vero Henricus quodlibet. 9. quæst. 3. Maior in primis distinctio 30. quæst. 1. Marfilus in primis quæst. 3. artic. 2. conclus. 2. Soncinus lib. 5. Met. quæst. 28. Augustinus Niphus 5. Met. disput. 1. 2. cap. 4. & Canariensis su. Marfil. pra. artic. 2. quæst. 28. huius primæ partis, censent, omnem relationem idem esse reipsa cum aliquo absoluto, cui proxime inest. Melius tamen Scotus loco allegato in 3. distinctio 8. quæst. 1. §. Ad questionem & quodlibet 3. artic. 3. & Durand. in 1. distinctio 30. quæst. 2. nu. 14. affirmant non omnem relationem distingui realiter ab absoluto, sed eam tantum, quæ de potentia saltem absoluta Dei ab eo separari potest: quorum sententia nobis probatur. Nullum enim indicium habere possumus talis distinctionis, si reuera implicat contradictionem, separari vnum ab alio, vel contra, ut notauimus disput. 1. 16. cap. 5. cumque ita se habeant creatio, & res creata, idem de illis dicendum est. Porro autem, creationem à re creata, quam respicit ut terminum separari non posse, in formis quidem, & rebus per se subsistentibus natura sua, ut in spiritibus, & materia manifestum est: aut saltem fundamentum non habemus excogitandi varios modos creationis, quorum quilibet separari possit à re creata, hoc est, res creata possit vno vel alio modo creari: cumque tales res non possint à Deo non pendere per creationem, potius dicendum est, esse vnam creationem harum rerum, sine qua ipse esse non possint. Difficultas autem posset in istis formis quæ in subiecto, & extra subiectum: possunt produci: de his tamen cap. sequenti in fine dicemus. Cum vero Caietanus ait, ideo creationem à substantia distingui: quia creatio est accidens, cum sit relatio, & accidens à substantia distingui debet, supponit id, quod reuera probandum erat. Hæc enim relatio re ipsa non est accidens substantiæ, cum implicet contradictionem, substantiam sine illa esse, sed nostro modo concipiendi tantum ut accidens, apprehenditur, cum reuera substantia sit.

Ceterum Scotus in primis distinctio 1. quæst. 5. §. Secundum membrum, iuxta communem Scholæ suæ doctrinam addidit, creationem, & rem creatam distingui ex natura rei formaliter quemadmodum de attributis Dei, & de multis alijs rebus ipse philosophatur: distinctionem hanc colligit ipse in præfati, sicut inter plura alia, & variis enunciationibus. Multa enim enunciamus de creatione, quæ de re ipsa creata nequeunt prædicari. Hanc tamen rationem friuolam esse, satis ostendimus disput. 10. cap. 6. ubi nos monstrauimus, ob solam distinctionem rationis quæ in variis nominibus à nobis impositis continetur, contraria de eadem re, diuerso modo nominata, & concepta, enuncitari. Postremo ex dictis colligitur creationem non esse influxum realiter distinctum à re creata per modum viæ in prædicamento actionis.